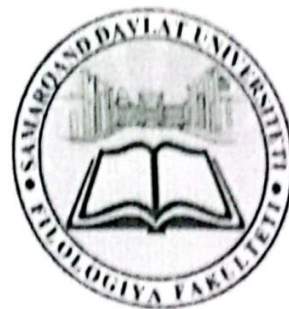

ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ОЛЙ, ФАН
ВА ИНОВАТСИЯҲОН
РЕСПУБЛИКАИ ЎЗБЕКИСТОН
ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ
САМАРҚАНД БА НОМИ ШАРОФ
РАШИДОВ

Ба рўйхат гирифта шуд:

№ ДБ-60230100-4.05

« 04 » 10 соли 2024

«ТАСДИК МЕНАМОЯМ»

Ректори ДДС

Р.И. Халмуратов

соли 2024

ДАСТУРИ ТАЪЛИМӢ
аз фанни
МАТНШИНОСӢ ВА МАНБАЪШИНОСӢ

Соҳаи дониш:	200 000	- Соҳаи санъат ва фанҳои гуманитарӣ
Соҳаи таълим:	230 000	-Забонҳо
Равиши таълим:	60230100	-Филология ва омӯзиши забонҳо (забони тоҷикӣ)

Фан/Коди модул TF2704		Соли хониши 2027-2028	Семестр 7	ECTS-Кредитҳо 4	
Фан/ Намуди фан: Интихобӣ		Забони таълим Тоҷикӣ		Ҳаҷми соатҳои ҳафтаина дарс 4	
1	Номи фан		Машғулоти аудитори (соат)	Таълими мустақил (соат)	Ҷамъи сарборӣ (соат)
	Матншиносӣ ва манбаъшиносӣ		48	72	120

Мақсад фан (МФ)	
МФ1	I. МАЗМУНИ ФАН Дар чараёни омӯзиши фанни «Матншиносӣ ва манбаъшиносӣ» бояд барои муайян намудани асолати матн, матншиносӣ ва аҳамияти он дар тақомули илми адабиётшиносӣ ва умуман адабиёти бадеӣ, мафҳуми матни бадеӣ ва шинохти қароғҳои он, мактабҳои матншиносӣ дар Эрон Тоҷикистон Аврупо ва хусусиятҳои муҳимтарини онҳо, матншиносони номӣ ва осори ба ин ҷабҳа бахшидашуда, муваффақият ва дастовардҳои матншиносони тоҷик дар шароити имрӯза, нозуқиҳо ва ҷанбаҳои таърихиву назарии шинохти матн аз бар карда мешавад. Инчунин дастури мазкур барои амиқу дақиқ фаҳмидани таърихи ташаккули матншиносӣ тавбаъ бо илмҳои назарияи адабиёт ва таърихи адабиёт ҳамчун дастуруламал хизмат хоҳад кард.

Мазмуни фан	
II. ҚИСМАТИ АСОСИИ НАЗАРӢ (машғулоти маърузавӣ)	
II.I. Ба таркиби фан мавзӯҳои мазкур дохил мешавад:	
Шакли машғулоти маъруза (М)	
М1	Муқаддима. Матншиносӣ соҳаи мустақили адабиётшиносӣ. Муносибати матншиносӣ бо илмҳои дигар Матншиносӣ ҳамчун соҳаи мустақили илми адабиётшиносӣ. Мавзӯ, предмети тадқиқ ва усулҳои омӯзиши илми матншиносии тоҷик.

	Мушкилот ва истикболи матншиносӣ дар робита бо илмҳои дигар.
M2	Тасҳеҳи матн ва мушкилоти мазкур Маъбалаҳои саҳеҳияти матн аз дидгоҳи муаллифони осори адабӣ. Нашри китоб дар асрҳои миёна ва бунгоҳи китобсозии Ҳирот. Фаъолияти таҳиягарии шарқшиносони аврупоӣ ва рус. Ташаккули илми матншиносии тоҷик.
M3	Нигоҳе ба таърихи нақди матн Нақди матни дар давраи бостон ва аҳди Сосониён. Инкишофи минбаъдаи нақди матн ба вуҷъати фаъолияти китобдорӣ, таълифу тарҷума ва тафсири китобҳо дар аҳди Сомониён. Нақди матн дар асрҳои XI-XIII. Асри XV давраи ташаккули таърихи нақди матн. Фаъолияти мутахассисони европоӣ нақди матн дар асри XIX.
M4	Таърихи матн ва чараёни эҷод Истилоҳи таърихи эҷодии асар. Таърихи эҷоди асар. Таърихи матни асар. Заминаҳои ташаккули илми матншиносии тоҷик.
M5	Рисолаҳои шарҳ ва масъалаи интиқоди матни осори адабӣ Рисолаҳои шарҳ ҳамчун мачмӯи матни танқидӣ. Хусусияти матншиносии рисолаҳои шарҳ. Усули таҳқиқи матн дар рисолаҳои шарҳ ва қорбасти онҳо дар матншиносии муосири тоҷик. Фаъолияти насосхон аз дидгоҳи мусаннифони рисолаҳои шарҳ.
M6	Усулҳои таҳқиқи матншиносии тоҷик Ташаккули усулҳои мушаххаси таҳқиқи матн дар матншиносии тоҷик. Усули интиҳоби нусхаи қадим. Усули интиҳоби нусхаи бунёдӣ. Усули қазовати мантиқӣ. Истилоҳоти «вариант» ва «вариантноқӣ», «қарина», «гуногунхонӣ», «таҳрир», «тасҳеҳ».
M7	Санагузорӣ ва дараҷаи эътибори матни бадеӣ Мафҳуми санагузорӣ. Аҳамияти санагузорӣ. Роҳу воситаҳои таъйини таъмири асар. Санагузории нисбӣ.
M8	Таъйини номи муаллифи асари бадеӣ. Мафҳуми атрибутсия дар матншиносӣ. Роҳу усулҳои таъйини номи муаллифи асари бадеӣ. Исботи ҳуҷҷатӣ, таҳқиқи услубии матн, таҳлили мундариҷаи ғоявии асар Мушкилоти интисоб дар танқиди осори бадеӣ. Масъалаи гуногунмуаллифӣ дар матншиносӣ ва омилҳои пайдоиши он дар чараёни таҳлилу таҳқиқи асари бадеӣ.
M9	Барқарор намудани матни илмӣ-танқидӣ. Усулҳои асосии барқароркунии матн ва роҳҳои он. Мушкилоти қаринанокӣ ва тасҳеҳи матн. Матни аслий. Матни интиқодӣ ва ғайра.

M10	Дастгоҳҳои ёрирасони матн Ташреҳот. Ташреҳоти таърихӣ-адабӣ. Ташреҳоти воқеӣ. Ташреҳоти луғавӣ
M11	Хелҳо ва навъҳои чопи осори адибон Хелҳои чопи осори бадеӣ: Нашри ҳуҷҷатӣ. Чопи интиқодӣ. Чопи академикӣ. Чопи илмӣ. Чопи илмӣ-оммавӣ. Навъҳои чоп вобаста ба ғунҷоиш: Куллийт, Девон; Баёз; Сафина; Тазкира; Осори мунтахаб ва ғ.
M12	Осори машқук ва усулҳои тадқиқи нашри онҳо Мафҳуми «осори машқук». Сабабу омилҳои ба миён омадани осори машқук. Усулҳои тадқиқи осори машқук. Осори машқуки адабиёти мумтози тоҷик. Маснавии «Юсуфу Зулайхо» ва ҳаҷвияи нисбати Султон Маҳмуди Ғазнавӣ навиштаи Фирдавсӣ, баъзе рубоиёти Хайём, чанд ғазали Ҳофиз ва монанди онҳо.
M13	Навъҳои нашр ва тарзи таҳияи онҳо. Нашри фиксималӣ (сурат ва тасвир) ва хусусиятҳои он. Нашри илмӣ ва навъҳои он: академикӣ, илмӣ - интиқодӣ, маҷмӯи интиқодӣ, илмӣ оммавӣ, нашри оммавӣ. Апорати илмии нашр ва тарзи таҳияи он.
III Тавсия ва нишондодҳо оиди машғулоти амалӣ: амалӣ (А) Мавзӯҳои машғулоти амалӣ аз рӯи фанни мазкур дар қарори зайл аст:	
A1	Таҳқиқи таҳлили матни ғазалиёти Камоли Хучандӣ
A2	Таҳқиқи таърихи таълифи осори адабиёти мумтози тоҷик:
A3	Таҳлили нашрҳои илмӣ-интиқодии адабиёти мумтози форсу тоҷик
A4	Осори адабии машқук дар адабиёти форсу тоҷик
A5	Осори машқук ва усулҳои тадқиқи нашри онҳо
A6	Иродаи эҷодии нависанда
A7	Алоқаи байни илми матншиносии тоҷик бо соҳаҳои дигари илми адабиётшиносии тоҷик.
A8	Таҳқиқи таҳлили матни ғазалиёти Камоли Хучандӣ
A9	Таҳқиқи таърихи таълифи осори адабиёти мумтози тоҷик
A10	Таҳлили нашрҳои илмӣ-интиқодии адабиёти мумтози форсу тоҷик
A11	Осори адабии машқук дар адабиёти форсу тоҷик
A12	Усулҳои тадқиқи матншиносии тоҷик
A13	Таъйини номи муаллифи асари бадеӣ
A14	Навъҳои нашр ва тарзи таҳияи онҳо
A15	Таърихи матн ва ҷараёни эҷод

A16	Дастгоҳи ёрирасони матн
A17	Рисолаҳои шарҳ ва масъалаи интиқоди матни осори адабӣ
A18	Масъалаи санагузорӣ дар матншиносӣ. (Таҳқиқи қиссаи «Одина», романи «Ғуломон», «таърихи инқилоби Бухоро» аз ин лиҳоз)
A19	Мушкилоти тадқиқи осори машқук дар адабиёти мумтози форсу тоҷик.
A20	Масъала ва мушкилоти таъйинини номи муаллифи асари бадеӣ
A21	Навъҳои нашр ва тарзи таҳияи онҳо
A22	Дастовардҳои ёрирасонии матн
A23	Матншиносони номии тоҷик ва мушаххасоти осори онҳо

IV Таълими мустақилона ва корҳои мустақилона

Аз рӯи фанни “Матншиносӣ ва манбаъшиносӣ” мавзӯҳои зерин пешниҳод карда мешавад:

№	Мавзӯҳои кори мустақилона
1.	Масъалаи интисоб ва роҳҳои ҳаллу фасли он.
2.	Арзиши усули қазовати мантиқӣ дар кашфи матни интиқодӣ.
3.	Таҳлили матншиносии ғазали «Аз ту як соат чудои»-и Камоли Хучандӣ.
4.	Конспект намудан ва иҷрои вазифа
5.	Масъалаи санагузорӣ дар матншиносӣ. (Таҳқиқи қиссаи «Одина», романи «Ғуломон», «таърихи инқилоби Бухоро» аз ин лиҳоз)
6.	Мушкилоти тадқиқи осори машқук дар адабиёти мумтози форсу тоҷик.
7.	Таҳлили илмӣ - интиқодии «Куллиёти осор»-и Сайиди Насафӣ ва «Девон»-и Камоли Хучандӣ.
8.	Матншиносони номии тоҷик ва мушаххасоти осори онҳо.
9.	Назари адабиёт ва илми матншиносӣ.
10.	Таҳлили матни осори насри ривоятӣ.
11.	Таҳлили осори насри илмӣ.
12.	Таҳқиқи осори насри таърихӣ.
13.	Таҳқиқи осори назми давраи аввали ташаккули адабиёт.
14.	Таҳлилу баррасии матни осори ҳамасрони Рӯдакӣ.
15.	Муқоисаи осори ҳамасрони Рӯдакӣ.
16.	Таҳлили осори шуарои давраи истилои муғул.
17.	Таҳлили матнҳои ҷудогона аз “Шоҳнома”
18.	Таҳлили матни осори диниву ахлоқии давраи ғазавиён.
19.	Таҳлили матни осори ҳамасрони Ҷомӣ.
20.	Таҳлили пораҳои назми насри аз тазкираҳои адибон.
21.	Матншиносии наср дар аҳди баъди ҳукмронии темуриён.
22.	Таҳлили матни осори Шамсиддин Шохин.
23.	Таҳлили матни “Наводир-ул вақоеъ”

Мавзӯҳои таълими мустақилона аз рӯи фанни “Матншиносӣ ва манбаъшиносӣ” барои кушода додани мазмуну мӯҳтавои фан интиҳоб гардида, барои ташаккул додани дониши назарӣ ва амалии донишҷӯён равона карда шудааст. Аз ҷумла, донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии мавзӯҳои таълими мустақилона **доир ба** қонуниятҳои пайдоишу инкишоф ва хусусиятҳои давраҳои ҷудогонаи тараққиёти матншиносии асримиёнагӣ ва давраҳои нави ин илм; дар бораи ҷараёнҳои асосии инкишофи илми матншиносии тоҷик, дар бораи таҳлил ва тадқиқи матни осори адабӣ маълумоти назарӣ пайдо мекунад.

Дар асоси аз худ намудани мавзӯҳои мазкур донишҷӯён дар бораи муайян кардани масъалаҳои асосии матншиносӣ дар бораи равобиту пайвандҳои илми мазкур бо илмҳои дигари адабиётшиносӣ, ошно гардидан бо қонуниятҳои тасҳеҳи матн, таҳлили вариант ва қаринаҳои матни осори адабӣ дар ҷараёни таълими адабиёти мумтози тоҷик аз онҳо истифода намудан; дар бораи тадқиқи қиёсии осори адабӣ, пайдо намудани матни интиқодии асари бадеӣ ва ғайраҳо маълумоти назарӣ пайдо мекунад.

3. V. Натиҷаҳои омӯзонидани фан (компетентсияҳои ташаккулёбанда)

Донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии фан:

-дар заминаи баррасии осори адабӣ ва таъсиррасонӣ ба ҳиссиёти донишҷӯён ба ташаккули шахсияти вай фасеҳбаёнӣ соҳибсалиқагӣ кўмак расонидан; дар бораи матн ва нусхаҳои гуногуни матни осори адабиёти мумтози тоҷик ва усулҳои омӯзишу тасҳеҳи он *ба тасаввуроти муайян соҳиб шуданашон лозим аст;*

-оиди қонуниятҳои пайдоишу инкишоф ва хусусиятҳои давраҳои ҷудогонаи тараққиёти матншиносии асримиёнагӣ ва давраҳои нави ин илм; дар бораи ҷараёнҳои асосии инкишофи илми матншиносии тоҷик, дар бораи таҳлил ва тадқиқи матни осори адабӣ *маълумоти назарӣ доштаниаш лозим аст;*

- таҳлили вариант ва қаринаҳои матни осори адабӣ дар ҷараёни таълими адабиёти мумтози тоҷик аз онҳо истифода намудан; бо тадқиқоти илмӣ дар бораи адабиёти мумтози тоҷик анҷом ёфта комилан ошноӣ доштан ва дар фаъолияти касбӣ аз онҳо самаранок истифода намуданро бояд фаҳмад ва *онро дар амал тадбиқ карда тавонад;*

- дар бораи равобиту пайвандҳои илми мазкур бо илмҳои дигари адабиётшиносӣ, ошно гардидан бо қонуниятҳои тасҳеҳи матн, таҳлили вариант ва қаринаҳои матни осори адабӣ дар ҷараёни таълими адабиёти мумтози тоҷик аз онҳо истифода намудан; дар бораи тадқиқи қиёсии осори адабӣ, пайдо намудани матни интиқодии асари бадеӣ

	<i>малака ҳосил намуданаиш лозим аст;</i> - дар бораи дарёфти матнҳои гуногуни асари бадеӣ, ба ҳамдигар муқоиса кардани асарҳои бадеӣ ва матнҳои он, матни аз ҳама қадими асари бадеиро дарёфт кардан, дар бораи барқарор кардани матни аслии асари бадеӣ аз рӯи асари тасҳеҳгашта маълумоти кофӣ ҳосил намуда ва аз онҳо баҳра бардошта тавоништанаш ба <i>таҷрибаҳо соҳиб шуданаиш лозим аст.</i>
4.	VI. Методҳо ва технологияҳои таълим: • маърузаҳо • кейс-стадиҳои интерфаъл; • семинар (мантиқан фикр кардан, саволу ҷавоби тезкор); • машғулотӣ амалӣ; • бо гурӯҳҳо кор кардан; • тақдирот намудан; • лоиҳаҳои индивидуалӣ; • ассисментҳо; • лоиҳаҳо барои ҷимоя кардан ва бо ҷамоа кор кардан.
5.	VII. Талабот барои гирифтани кредитҳо: Пурра аз худ намудани мафҳумҳои назарӣ ва амалии фан, дуруст баррасӣ намудани натиҷаҳои таҳлил, иҷро намудани супориш ва вазифаҳо дар шаклҳои назорати марравӣ, таълими мустақилона ва мушоҳидаҳои мустақилона доир ба чараҳои омӯзиш, аз рӯи назорати ниҳой супоридани кори хаттӣ.

VIII. АДАБИЁТҲОИ АСОСӢ:

1. Кўчаров А. Масъалаҳои матншиносии адабиёти тоҷик. –Душанбе: Маориф. 1994
2. Кўчаров А. Матншиносӣ. Китоби дарсӣ. Душанбе, 2017
3. Лихачёв Д.С. Текстология. Л.: Наука, 1983

АДАБИЁТИ ИЛОВАӢ:

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 29 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 47 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажегимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 485 б.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги

“Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги ПФ-4947-сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда

1. Мирзаев А. Абўабдуллои Рўдакӣ. – Сталинобод: Нашр. дав. точ., 1958
2. Насриддинов А. Маърифат ва шарҳи адабиёт. – Душанбе: Ирфон, 1991.
3. Акимущкин О.Ф. Вопросы восточной текстологии. – Москва: Наука, 1988.
4. Бертельс Е. Э. К вопросу о филологической изучения восточных памятников. – Москва: 1955.
5. Отахонова Х. Масъалаҳои матншиносии адабиёти муосири тоҷик. – Душанбе: Дониш, 1999.
6. Рейсер С.А. Основы текстологии. – Ленинград: Просвещение, 1978.
7. Лихачёв. Д.С. Текстология. – Москва: Наука, 1983.
8. Мирзозода Х. Таърихи адабиёти тоҷик. Китоби 1 (2), Душ.: Маориф, 1987.
9. Мирзозода Х. Таърихи адабиёти тоҷик. Китоби 2, Душ.: Маориф, 1989.
10. Абдуллоев А. Адабиёти форс-тоҷик дар нимаи аввали асри XI. – Душ.: Дониш, 1979.
11. Адабиёти форсу тоҷик дар асрҳои XI–XIV. Қисми якум. – Душ.: Дониш, 1976.
12. Абдуллоев А., Саъдиев С. Адабиёти форсу тоҷик дар нимаи дуюми асри XI ва асри XII. – Душ.: Ирфон, 1986.
13. Забехулло Сафо. Таърихи адабиёт дар Эрон. Ҷилди 2. –
14. Техрон, 1336.
15. Саъдиев С. Сўзанӣ ва муҳити адабии Самарқанди асри XII, Душ.: Дониш 1974.
16. Сайидои Насафӣ. Куллииҳои осор. – Душанбе: Дониш, 1990.
17. Фитрати Зардӯзи Самарқандӣ. Козурписар. – Душанбе: Дониш, 1988.
18. Абдуллоҳи Ҳотифӣ. Ҳафт манзар. – Душанбе: Дониш, 1988.
19. Шавкати Бухорӣ. Диван-и ашар. – Душанбе: Ирфон, 1987.
20. Ҳофизи Шерозӣ.

Манбаъҳои ахборӣ - интернетӣ:

1. www.ZiyoNet.uz
2. www.wekopedia.tj
3. ziyonet.uz>ru/people/abdurauf-fitrat
4. <http://www.kmt.tj/tarihi-adabiyoti-chakhon-ovidiy-43-milod-18-milodi>.
5. <http://e-adabiyot.uz/jahon/jahon-adabiyoti-tarixi/266-evropa-amerika.html>
6. <https://qdpi.dist.edu.uz/course/info.php?id=2002&lang=uz>
7. <https://www.google.com/search?ei=wZsSX-lcp=CgZwc3ktYWIQAzoLCC4QsQ>
8. http://library.tersu.uz/kitoblar/alarash/XX_asr_chet_el_adabiyoti_tarixi.pdf
9. <http://e-adabiyot.uz/jahon/jahon-adabiyoti-tarixi/310-antik.html>

	10. http://e-adabiyot.uz/jahon/jahon-adabiyoti-tarixi/182-uygonish-davri-adabiyoti.html 11. https://www.google.com/search?ei=MJwSX- 12. https://aoka.uz/article/3gmpj1rim3zd-rus-adabiti-durdonalari-100-zhildlik-mazhmuaning-dastlabki-16-zhildi-nashrdan-chidi 13. www.ZiyoNet.uz 1. www.wekopedia.tj
7.	Дастури фан 24 августи соли 2024 тахти баённомаи рақами 1 дар шўрои таълимӣ-услубии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш.Рашидов маъқул карда шудааст.
8.	Масъулон ба фан/модул: С.Хўчакулов - доктори фанҳои филологӣ (DSc), мудири кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷии ДДС ба номи Ш.Рашидов А.А.Шерназаров – доктори фалсафа (PhD), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷии ДДС ба номи Ш.Рашидов
9.	Муқарризон: Д.Ахмедова – доктори фалсафа (PhD), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷии ДДС ба номи Ш.Рашидов Н.Қаюмов - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология (PhD) дотсенти Донишгоҳи педагогии Ўзбекистон ва Финландия (tel:(91) 314 46 18)

Гуруҳи корӣ барои таҳияву танзими барномаҳои таълимӣ ва супоришоти корҳои мустақил дар асоси фармоиши маъмурияти Донишгоҳ аз санаи 16 августи соли 2024 бо қарори № 301- ij:

Раис:

проф. А. Носиров

Мудири кафедра:

С.Х. Хўчакулов

Декани факултет:

И.Д. Эртазаров

Проректори аввали корҳои таълимии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш.Рашидов

проф. А. Солнев

**Шароф Рашидов номидаги Самарқанд Давлат университети тожик
филологияси ва хорижий шарқ тиллари кафедраси доцентлари
С.Хўжақулов, А.Шерназаровнинг «Матншунослик ва манбаъшунослик»
фанидан тузилган фан дастурига
ТАҚРИЗ**

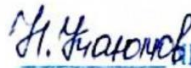
Ушбу тақдим этилаётган фан дастури бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандартларига мос ва Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инноватсиялар вазирлиги меъёри ҳужжатларига асосланган ҳолда нашрга тайёрланган. Ўқув дастури асосий мутахассислиги тожик тили ва адабиёти ўқитувчиси бўлган олий ўқув юрти талабалари учун мўлжалланган дастур уч қисмдан иборат: кириш, асосий қисм, дарслик ва ўқув қўлланмалар рўйхати.

Кириш қисмида фаннинг олдида қўйилган мақсад ва вазифалар, матншунослик фанининг адабиётшунослик илмлари ҳайъатида тутган ўрни бошқа илмлари билан мавжуд алоқалари аниқ кўрсатиб берилган.

Асосий қисмда ўқув материаллари мазмуни ҳақида гап кетади. Унда матншуносликнинг тараққиёт йўллари, матншунослик асослари, адабиётшунослик илмининг матн билан ишлаши, унинг дастгоҳи, адабиётнинг сўз санъати эканлиги, сана қўйий масаласи, матннинг муаллифини аниқлаш, матннинг тасҳеҳи, сингари масалалар таълими кўзда тутилган..

Дастурда атрибутсия масаласи, рисоалар, девонлар, илмий ва бадиий асарларни нашр этиш, нашр турлари масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилган.

Бундай тартибда ўқув материалларини, тақдим этиш матншунослик ва манбаъшунослик фанини талабалар томонидан ўқув ўрганилишига қаратилган бўлиб, уларнинг адабий-назарий масалалар моҳиятини чуқур англашига ёрдам беради. Ана шу мулоҳазалар асосида муаллифлар С.Хўжақулов ва А.Шерназаров томонидан ёзилган «Матншунослик ва манбаъшунослик» ўқув дастури амалга жорий этиш мумкин.

H. N. Qayumov
TASDIQLAYMAN
O'ZBEKISTON - FINLANDIYA
PEDAGOGIKA INSTITUTI
XODIMLAR BO'LIMI BOSHLAG'I

Н.Н.Қаюмов, Ўзбекистон-Финландия
педагогика институти Бошланғич
таълим кафедраси катта ўқитувчиси,
филология фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD)

**Шароф Рашидов номидаги Самарқанд Давлат университети тожик
филологияси ва хорижий шарқ тиллари кафедраси доцентлари
С.Хўжакулов, А.Шерназаровнинг «Матншунослик ва манбаъшунослик»
фанидан тузилган фан дастурига**

ТАҚРИЗ

Тортиқ этилаётган дастур бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандарти ва Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инноватсиялар вазирлиги меъёрий ҳужжатларининг талаблари асосида тузилган.

Дастурнинг кириш қисмида муаллифлар ўқитиладиган фаннинг мақсади ва вазифалари, шунингдек ўргатиш усуллари аниқ кўрсатиб берилган.

Дастурда матншуносликнинг ўрганиш усуллари, шаклланиш омиллари, ривожланиш қонунияти, шунингдек ҳар бир тараққиёт босқинчининг ўзига хос хусусиятларини ёритиш кўзда тутилган. Дастур муаллифлари матншунослик ва манбаъшунослик илмининг таърихий тараққиётидаги мавжуд адабиёти оқимлари масаллари, адабий симолар асарлари матнини кўздан кечиришни, тожик мумтоз адабиётини ўрганишга бағишланган илмий манбалар ва матилар билан талабаларни таништириб боришни режалаштирилган.

Дастурда матншунослик ва манбаъшунослик тожик тили ва адабиёти мутахассислигини асосий фанларидан бири эканлигини инобатга олиб, уни ҳар томонлама қамраб олишини таъминлаш учун мавзуларнинг бир қисмини талабаларни мустақил ишлашига тавсия этилган.

Муаллифлар С.Хўжакулов ва А.Шерназаровлар томонидан тузилган «Матншунослик ва манбаъшунослик» фани ўқув дастурини амалга жорий этиш мумкин.

*Д.Ахмедова СамДУ тожик
филологияси ва хорижий шарқ
тиллари кафедраси ўқитувчиси,
филология фанлари бўйича
фалсафа доктори (PhD)*